

Nr 90.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändrad lydelse av 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321)
angående införande av lagen om förmynderskap; given
Stockholms slott den 10 februari 1933.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321) angående införande av lagen om förmynderskap.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

K. Schlyter.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321) angående införande av lagen om förmyndarskap.

Häriigenom förordnas, att 13 § lagen den 27 juni 1924 angående införande av lagen om förmyndarskap, vilket lagrum ändrats genom lag den 3 maj 1929 (nr 70), skall i nedan intagna delar erhålla följande ändrade lydelse:

13 §.

Med — — — stad.

I Stockholms stad skall överförmyndare icke utses, utan skall vad i 3 kap. 11 § och 5—12 kap. nya lagen ävensom i denna lag stadgas om överförmyndare i stället gälla i fråga om förmyndarkammaren. Dock må frågor om samtycke eller tillstånd, varom sägs i 8 kap. 5, 8, 9 och 13 §§ nya lagen, upptagas och avgöras av viss ledamot av förmyndarkammaren, någon dess tjänsteman eller annan lämplig person, som rådstuvurätten förordnar, och skall i sådant fall å denne tillämpas vad i nya lagen stadgas om överförmyndare. I avseende å fullföljd av talan mot beslut, som förmyndarkammaren meddelar, skall vad i 12 kap. 25 § nya lagen stadgas ej äga tillämpning, utan skall i stället härom gälla vad som är föreskrivet om talan mot rättens beslut.

Arvode enligt de i 3 kap. 12 § nya lagen stadgade grunder skall utgå till förmyndarkammaren utom beträffande sådant förmyndarskap för underårig eller godmanskap, som ställts under Stockholms rådstuvurätts tillsyn i samband med inregistrering av bouppteckning, för vilken bouppteckningsavgift utgått.

Angående avvecklingen av förmyndarkammarens förvaltning av medel, varom i första stycket sägs, samt angående förmyndarkammarens handhavande av de åligganden, som enligt nya lagen ankomma på överförmyndare, meddelas närmare bestämmelser av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1933; dock skola äldre bestämmelser gälla i fråga om arvode till förmyndarkammaren, såvitt angår arvode för tiden före 1933 års ingång eller arvode för sådan tid under första halvåret 1933, i fråga om vilken sluträkning skall avgivas.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 27 januari 1933.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS,
VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anför:

»Enligt 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321) angående införande av lagen om förmynderskap skall Stockholms förmyndarkammare upphöra med sin i enlighet med äldre föreskrifter utövade verksamhet, dock att kammaren fortfarande skall handhava förvaltningen av omyndigas samt frånvarande och okända arvingars kontanta medel, som inestodo hos kammaren den 1 januari 1925. Omförmälda medelsförvaltning må enligt Konungens förordnande övertagas av Stockholms stad. Under den tid kammaren sålunda handhar förvaltningen av berörda medel skall överförmyndare icke utses, utan skall under tiden förmyndarkammaren enligt särskilda bestämmelser fungera såsom överförmyndare.

Med underdånig skrivelse den 29 december 1931 har överståthållarämbetet jämte eget utlåtande överlämnat framställningar från förmyndarkammaren och Stockholms magistrat, däri hemställt, att den kammaren nu tillkommande medelsförvaltningen skall övertagas av Stockholms stad genom drätselnämnden. I dessa framställningar har tillika förordats, att jämväl efter avvecklingen av kammarens medelsförvaltning den nuvarande anordningen i fråga om överförmyndare i Stockholm måtte tillsvidare bibehållas. Jag anhåller nu att få anmäla detta ärende för Kungl. Maj:t i vad det angår frågan om överförmyndare.

Innan den nu gällande lagen den 27 juni 1924 om förmynderskap trädde i kraft den 1 januari 1925, tillkom det förmyndarkammaren att utöva vård och inseende över de under Stockholms rådhusrätts domvärjo lydande omyndigas tillhörigheter i fastigheter, lösegendom, kontanta medel och värdehandlingar ävensom egendom, tillhörig frånvarande eller okända arvingar. Förmyndarkammaren förvaltade själv de kontanta medlen, vilka sammanslogos till en fond, den s. k. allmänna fonden, och å vilka gottgjordes ränta efter en av Kungl. Maj:t fastställd räntefot. Värdehandlingarna förvarades av förmyndarkam-

maren, under det att själva förvaltningen av värdehandlingarna utövades av förmyndaren eller gode mannen, dock att vissa åtgärder ombesörjdes av förmyndarkammaren, som även hade viss kontroll över förmyndarens eller gode mannens förvaltning.

Kammarens inkomster utgjordes av dels avkomsten av allmänna fonden, dels avkomsten av en särskilt bildad garantifond, dels ock inflytande avgifter, nämligen bouppteckningsavgifter av stärbhus samt de årliga avgifter, som erlades för omyndig tillfallen egendom från stärbhus av vilket bouppteckningsavgift icke utgått.

Allt från sitt inrättande har förmyndarkammaren varit samorganiserad med Stockholms rådhusrätt. Den består nu av borgmästaren, en rådman samt en av de två hos kammaren anställda förste assessorerna eller assistenten. Borgmästaren och rådmannen äro tillika ledamöter av rådhusrättens första avdelning.

Beträffande förmyndarskapsvårdens anordnande föreslog lagberedningen i sitt betänkande med förslag till lag om förmyndarskap m. m., i syfte att bereda de omyndiga ökad trygghet, dels inrättande av ett nytt kontrollorgan, överförmyndare, i den dittillsvarande godemansinstitutionens ställe, dels bestämmelser rörande förvaltningen av omyndigs egendom, avseende en betryggande placering av dennes tillgångar, dels ock särskilda kontrollåtgärder för det fall att omyndigs tillgångar vore till större belopp anbragta i värdehandlingar eller insatta i bank.

I fråga om förmyndarkammaren uttalade beredningen, att även om kammaren under gångna tider och så länge tidigare gällande lagstiftning bestode måste anses hava fyllt ett behov, det icke förelåge anledning att bibehålla denna särskilda institution för Stockholm, om beredningens förslag skulle bliva upphöjt till lag. Om sålunda kammaren icke borde bibehållas och till följd därav förmyndarna borde beredas tillfälle att från kammaren uttaga de värdehandlingar som där förvarades, för att i stället med dem förfara enligt bestämmelserna i den nya lagen, samt nya kontanta medel efter nya lagens genomförande icke längre borde tillföras kammaren, måste förvaltningen av kontanta medel, som inestode hos kammaren när den nya lagen trädde i kraft, ställas under avveckling. Beredningen, som föreslog att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att träffa bestämmelser om avvecklingen, förutsatte dock att avvecklingen lämpligast verkställdes på det sätt, att utbetalning av inestående medel skedde allt efter som förmyndarskapen och godmanskapen upphörde genom dödsfall, myndigblivande, bortovarandes återkomst eller av annan orsak. Sedan på detta sätt avvecklingen fortgått under några år, torde möjlighet föreligga att till viss av Kungl. Maj:t bestämd tid, som kunde beräknas inträffa efter sex eller sju år, verkställa utbetalning av alltjämt inestående medel. Under den tid då kammaren stode under avveckling, skulle tillstånd rörande dispositionen av de hos densamma inestående medlen lämnas av kammaren själv. Då kammaren sålunda i visst avseende måste tjänstgöra såsom kontrollorgan, hade det synts beredningen olämpligt, att under ifrågavarande tid de göromål som enligt nya lagen ankomme på överförmyndaren handlades av

annan än kammaren. En uppdelning mellan särskild överförmyndare och kammaren av tillsynen över förmynderskapen vore svår att genomföra och skulle lätt kunna föranleda kompetenskonflikter mellan dem. Med hänsyn härtill föreslog beredningen, att i Stockholm överförmyndare tills vidare icke skulle utses, och att under tiden de överförmyndare åliggande uppgifterna skulle handhavas av kammaren. Rörande tidpunkten för upphörandet av denna anordning skulle det tillkomma Kungl. Maj:t att fatta beslut. Lämpligast ansågs vara, att särskild överförmyndare övertog tillsynen först från den tidpunkt då kammarens verksamhet definitivt upphörde. Om den föreslagna anordningen genomfördes, torde därigenom också en särskild fördel kunna vinnas. Med den anhopning av förmögenheter som förekomme i Stockholm, torde en utbyggnad av överförmyndarinstitutionen därstädes vara påkallad. Medan de överförmyndaren åliggande göromålen handhades av kammaren, syntes erfarenhet kunna vinnas om det arbete dessa göromål krävde, och det borde därför bliva möjligt att, när överförmyndare slutligen tillsattes, träffa de anordningar som enligt de vunna erfarenheterna vore lämpliga. Medan kammaren fungerade såsom överförmyndare, skulle samtliga i 5—12 kap. i förslaget till den nya lagen ävensom i förslaget till lagen angående införande av samma lag givna bestämmelser om överförmyndare tillämpas på kammaren, varjämte stadgandet i 3 kap. 6 (11) § förslaget till den nya lagen om förändret av vissa böcker ävenledes skulle gälla. Dessutom erfordrades vissa reglementariska föreskrifter, vilka lämpligen borde meddelas av Kungl. Maj:t. Slutligen framlade lagberedningen förslag rörande arvode till kammaren i vissa fall under avvecklingstiden.

Inom lagrådet, vars yttrande inhämtats över omförmälda förslag, yppade sig särskilda meningar rörande förmyndarkammarens framtida ställning. Lagrådets flesta ledamöter anslöto sig till den ståndpunkten, att kammaren borde upphöra, under det att en ledamot uttalade sig för att kammaren skulle tills vidare äga bestånd såsom förvaltningsorgan samt utredning verkställas, om och under vilka villkor densamma kunde såsom sådant även för framtiden bibehållas. Samme ledamot ansåg tveksamt, om åt kammaren lämpligen kunde överlämnas att, på sätt torde varit avsett, under övergångstiden, även om denna skulle kunna begränsas till ett mindre antal år, kollegialt fullgöra de åligganden som enligt nya lagen ankomme på överförmyndaren; enligt denna ledamots mening borde särskilda överförmyndare tillsättas även för Stockholm i och med förmynderskapslagens ikraftträdande. Till sistnämnda uttalande anslöt sig även en annan ledamot.

Föredragande departementschefen ansåg jämväl, att förmyndarkammaren icke borde bibehållas, och fann vad i lagrådet anförts därom, att överförmyndarfunktionerna icke lämpade sig för ett kollegialt handhavande samt att följaktligen särskilda överförmyndare borde tillsättas även för Stockholm i och med förmynderskapslagens ikraftträdande, vara synnerligen tungt vägande. Om särskilda överförmyndare skulle utses medan kammaren stode under avveckling, skulle det emellertid icke kunna undvikas, att man å ena sidan finge en överförmyndarinstitution, som med hänsyn till behovet av

kanslipersonal skulle draga avsevärda kostnader, och å andra sidan hade den gamla kammaren med dess talrika personal, som icke kunde tillbörligen sys-selsättas enbart med avvecklingen av penningförvaltningen men som dock skulle uppbära full avlöning i enlighet med de för kammarens tjänstemän gäl-lande bestämmelser. Ur såväl praktiska som ekonomiska synpunkter syntes det departementschefen därför erforderligt att under övergångsperioden und-vika en fullständig skillnad mellan överförmyndarinstitutionen och kamma-ren. Med anledning av vad i lagrådet anförts mot ett kollegialt handhavande av överförmyndarens åligganden syntes möjligheten böra hållas öppen att överlämna åt en eller flera personer att var för sig avgöra sådana frågor, där ett kollegialt avgörande med hänsyn till frågornas brådskande natur fram-stode såsom särskilt olämpligt. En sådan uppgift kunde anförtros åt viss le-damot av kammaren eller åt någon dess tjänsteman men borde också kunna lämnas åt utomstående person, vilken då till sin hjälp skulle äga anlita kam-marens personal och vilken skulle äga åtnjuta arvode på kammarens stat.

Sedan proposition i ärendet avlåtits till riksdagen, väcktes inom första kam-maren en motion (nr 262) av herr Lindhagen, däri hemställdes, bland annat, att riksdagen ville 1) besluta sådan ändring i förslaget, att förmyndarkam-maren skulle i samorganisation med rådhusrätten fortfarande handhava kon-trollen å förmynderskap i huvudstaden samt på samma gång vara överför-myndare därstädes i enlighet med den instruktion, som Konungen kunde, även med erforderlig ändring av vissa kontrollbestämmelser i lagen, närmare bestämma, och 2) i händelse yrkandet under 1) ej bifölles, besluta den änd-ring i 13 § av lagen om övergångsbestämmelser, att förmyndarkammaren tills vidare, så länge bouppteckningsavgifterna inflöte, skulle även beträffande förvaltning av kontanter och värdehandlingar väsentligen kunna bibehållas i sin dåvarande organisation med tillägg av den uppgift att vara överförmyndare och den klagorätt över förmyndarkammarens beslut, som i nämnda § om-förmäldes; och skulle Konungen äga att härom närmare bestämma genom in-struktion, som även finge innehålla erforderlig modifikation av vissa kontroll-bestämmelser i lagen.

Första lagutskottet förklarade i utlåtande nr 29, att utskottet i huvudsak kunde ansluta sig till vad motionären föreslagit. Däremot hyste utskottet den uppfattningen, att en sådan förmyndarkammare borde vara helt anknuten till den lagstiftning som gällde för riket i övrigt. Med hänsyn härtill hade det synts, att på en förmyndarkammare i Stockholm, som skulle vid sidan av förmyndarna utgöra enda organ för förmyndarvården, borde ställas det kra-vet, att densamma skulle fullgöra allt vad som enligt det föreliggande för-slaget åläge såväl överförmyndaren som bankerna. Förmyndarkammaren bor-de sålunda få tillsvidare äga bestånd med de nya uppgifter, varom fråga vore, och provisoriskt anpassa sig efter den nya lagstiftningen, varigenom vunnes erfarenhet om dess förmåga att över huvud även för framtiden gå i land med uppgiften. För den händelse detta visade sig vara fallet, borde en ingående utredning verkställas rörande kostnadsfrågan och den därmed sammanhän-gande frågan om en mera genomgripande omorganisation, vilken särskilt syn-

tes böra inriktas på nedbringande av utgifterna. Därest denna utredning gäve vid handen att förmyndarkammaren även efter bouppteckningsavgifternas avskaffande kunde fortsätta sin verksamhet till nytta för de omyndiga och utan dessas betungande med större kostnader än som skulle drabba dem om förmyndarkammaren indroges, borde utredningen läggas till grund för en ändring i förmynderskapslagen, avseende förmyndarkammarens definitiva inpassande i denna. Vid utredningen syntes emellertid hänsyn böra tagas även till möjligheten att förmyndarkammaren kunde tillåtas bestå med mera inskränkta uppgifter, i vilket fall således vissa områden skulle komma att behandlas enligt förmynderskapslagstiftningens allmänna regler. På grund av den ståndpunkt utskottet sålunda intagit hade utskottet företagit en omarbetning av lagen, avseende ett bibehållande av Stockholms förmyndarkammare tills vidare; och ville utskottet i övrigt föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i avseende å förutsättningarna för förmyndarkammarens bibehållande även för framtiden.

Vid frågans behandling i riksdagen biföll första kammaren propositionen med en mindre jämkning, medan andra kammaren godkände propositionen oförändrad. Vid sammanjämkning beslöts i enlighet med första kammarens mening.

Nu gällande bestämmelser angående förmyndarkammaren äro, såsom tidigare nämnts, intagna i 13 § lagen angående införande av lagen om förmynderskap. Enligt dessa bestämmelser gäller, utöver vad tidigare anförts, att för Stockholms stad skall, intill dess Konungen annorlunda förordnar, överförmyndare icke utses, utan skall under tiden vad i 3 kap. 11 § och 5—12 kap. nya förmynderskapslagen ävensom i promulgationslagen stadgas om överförmyndare i stället gälla i fråga om förmyndarkammaren, dock att vissa frågor om samtycke eller tillstånd må upptagas och avgöras av viss ledamot av förmyndarkammaren, någon dess tjänsteman eller annan lämplig person som rådstuvurätten förordnar, och skall i sådant fall å denne tillämpas vad i nya lagen stadgas om överförmyndare. Under ifrågavarande tid skall arvode enligt de i 3 kap. 12 § förmynderskapslagen stadgade grunder utgå till förmyndarkammaren beträffande vissa förmynderskap och godmanskap.

Angående förmyndarkammarens förvaltning av de kontanta medlen samt angående handhavandet under avvecklingstiden av de åligganden, som enligt nya lagen ankomma på överförmyndare, hava med stöd av stadgande i oförmälda lagrum meddelats närmare föreskrifter i en den 21 november 1924 (nr 480) utfärdad kungörelse med särskilda bestämmelser rörande förmyndarkammarens i Stockholm verksamhet.

Efter ikraftträdandet av lagen om förmynderskap och vad därmed sammanhänger upphörde alltså förmyndarkammarens förvaltning av de omyndigas värdehandlingar omedelbart, och förmyndarkammaren utlevererade samtliga hos kammaren tidigare för omyndiga och bortovarande förvarade värdehandlingar. Kammarens förvaltning av värdehandlingar inskränker sig numera till bland annat de värdehandlingar, obligationer samt reverser med hypotek av in-teckningar, vari de för omyndiga eller bortovarande hos förmyndarkammaren inestående kontanta medel ävensom kammarens garantifond av

förmyndarkammaren placerats. Efter den 1 januari 1925 få ej kontanta medel insättas i förmyndarkammaren, varemot kammaren bibehållits vid sin gamla förvaltning av de kontanta medel, tillhöriga omyndiga eller bortovärande, vilka hos kammaren inestodo vid den nya lagstiftningens ikraftträdande. De två hos förmyndarkammaren anställda förste assessorerna och assistenten hava — var å sin rotel, därvid arbetet fördelas mellan rotlarna enligt särskilda grunder — att av förmyndarna och gode männen mottaga alla handlingar, som ingivas till förmyndarkammaren, och att ombesörja expediering av beslut, bevis och handlingar; att tillse att redovisningshandlingar, som förmyndare och gode män hava att avgiva, inkomma i rätt tid; att underkasta redovisningshandlingar den granskning, som åligger överförmyndare, och att för förmyndarkammaren anmäla vad vid granskningen förekommit eller, därest anledning föreligger att åtgärd mot förmyndare eller god man vidtages utan dröjsmål, hos rådhusrättens första avdelning i förmynderskapsärenden göra anmälan därom; samt att i förmyndarkammaren föredraga de frågor och ärenden rörande visst förmynderskap eller godmanskap, som skola av förmyndarkammaren avgöras. Vidare skola de i avseende å förmynderskap eller godmanskap, som tillhöra en var rotel, meddela samtycke eller tillstånd varom sägs i 8 kap. 5, 8, 9 och 13 §§ förmynderskapslagen ävensom, var för sin överförmyndarrotel, föra den förmynderskapsbok som det åligger förmyndarkammaren att föra. Dessutom skola de såsom ledamöter i förmyndarkammaren deltaga i handläggningen och avgörandet av de ärenden som beröra förmynderskap och godmanskap å vederbörande rotel.

I detta sammanhang torde jämväl böra nämnas att Kungl. Maj:t den 30 december 1930 förordnat, att skyldighet att utgiva bouppteckningsavgift i Stockholm icke skall åligga dödsbon efter personer vilka avlida efter ingången av år 1931.

Sedan förhandlingar upptagits mellan Stockholms stad och av förmyndarkammaren utsedda delegerade angående kammarens avveckling och därmed sammanhängande frågor, framlade de delegerade den 30 januari 1929 ett betänkande i ärendet, däri hemställdes — förutom att medelsförvaltningen skulle övertagas av Stockholms stad genom drätselnämnden — att den nuvarande provisoriska anordningen rörande Stockholms överförmynderskap finge jämväl efter avvecklingen bibehållas tills vidare samt att en särskild expedition för överförmynderiet anordnades. I yttrande över de delegerades förslag har förmyndarkammaren tillstyrkt detsamma.

Till stöd för förslaget har anförts i huvudsak:

I Stockholm, där förmynderskap med större förmögenhetsförvaltning hopenades, förekomme på grund av de växlande och komplicerade förhållandena i stor utsträckning ärenden av sådan art och beskaffenhet, att för deras allsidiga behandling erfordrades juridiska kunskaper. Det vore därför önskvärt, att överförmyndarna vore juridiskt bildade. En dylik fordran kunde icke vidhållas, därest överförmyndarna utsåges kommunalt, såsom föreskrevs i förmynderskapslagen. Ju större förmögenheterna vore, dess flera anledningar

föreläge att söka överförmyndarens samtycke till olika åtgärder. En fördel med den nuvarande anordningen vore jämväl möjligheten till kollegial behandling av viktigare ärenden; särskilt framträdande vore detta behov i fråga om mer invecklade juridiska ärenden. Den omedelbara kontakten mellan rådhusrätten och överförmyndare, som nu rådde i huvudstaden, förenklade arbetet väsentligt. Sålunda bortföle all den tidsödande skriftväxling mellan rätten och överförmyndarna, som eljest vore nödvändig; likaledes hade överförmyndarna ansetts frikallade från skyldighet att till domstolen ingiva uppgift angående överförmyndares uppsikt över förmyndares och gode mäns förvaltning. Att rådhusrättens och överförmyndarens verksamhet vore organiskt sammanvävd innebure även fördel för allmänheten. För allmänheten måste det jämväl vara fördelaktigt att hava tillgång till fast anställda överförmyndare med bestämd daglig tjänstgöring även om förmiddagarna. Det vore i allmänhetens intresse, att överförmyndarna träffades på samma ställe och hade gemensam expedition. Därest särskilda överförmyndare skulle utses, vore det troligt att ett antal av minst sex överförmyndare skulle behöva utses. En sådan anordning skulle emellertid försvåra ernäendet av en likformig behandling av ärendena, och man finge jämväl räkna med tätare ombyten. Den kännedom rörande förmynderskapen, som överförmyndaren måste äga, förvärvades icke inom kort tid. Därest överförmynderiet anförtroddes åt ett större antal personer vilka skulle hava överförmynderiet vid sidan av annan verksamhet, vore det naturligt, om dessa icke skulle hava erfarenhet, tillfälle eller tålmod att i den omfattning som nu skedde betjäna allmänheten. Beträffande förslaget om anordnande av en expedition för överförmynderiet yttrade kammaren, att det icke vore avsikten att inrätta en ny expedition med därtill hörande personal för allmänhetens betjänande utan om ett överförmyndarnas gemensamma kansli.

I sin framställning har förmyndarkammaren vidare framhållit, att stadgandena i 13 § tredje stycket promulgationslagen rörande överförmyndararvoden i Stockholm vore otydliga. I detta lagrum föreskrevs att, under tid varunder överförmyndare icke skall utses, arvode enligt de i 3 kap. 12 § förmynderskapslagen stadgade grunder skall utgå till förmyndarkammaren, såvitt fråga är om förmynderskap för omyndigförklarad eller om sådant förmynderskap för underårig eller godmanskap, som ställts under Stockholms rådhusrätts tillsyn i samband med inregistrering av bouppteckning för vilken bouppteckningsavgift ej utgått, eller om förmynderskap för underårig eller godmanskap varå tillsynen från annan domstol överflyttats till rådhusrätten. Dessa stadganden hava avsett att uttala, att omyndiga, utgångna från stärbhus av vilka bouppteckningsavgift till kammaren erlagts, skulle vara fria från avgift. I stället för att angiva förutsättningarna för befrielse från avgift hade man sökt uppräknade de olika fall, i vilka avgift skulle utgå. Detta uppräknande hade emellertid icke blivit fullständigt, och härigenom hade befrielse från avgift kommit att medgivas flera kategorier omyndiga än som i själva verket avsetts. Enligt den tolkning kammaren funnit sig böra

giva stadgandet hade, i fråga om underåriga, avgift uttagits endast av omyndiga, tillhörande de i bouppteckningshänseende särskilt privilegierade kategorierna, såsom adliga m. fl., samt beträffande sådana förmynderskap vara tillsynen överflyttats till rådhusrätten från annan domstol. I fall då förmynderskap för underåriga inskrivits hos rätten i samband med egendoms mottagande på grund av gåva eller testamente, hade således de omyndiga varit fria från avgift. Detsamma hade, ehuru måhända lagens uttryck ej nödvändigt föränlett därtill, varit fallet, när förmynderskap inskrivits i samband med bouppteckning efter arvlätare vilken haft sitt hemvist på annan ort än i Stockholm. Kammarens ståndpunkt till tolkningen av ifrågavarande lagrum vore alltjämt densamma. Kammaren ansåge alltså, att därest i framtiden befrielse från avgift endast skulle tillkomma de underåriga vilka erlagt bouppteckningsavgift i Stockholm, lagrummet måste ändras. Det syntes vara lämpligt, att de omyndiga vilka erlagt bouppteckningsavgift alltjämt befriades från skyldigheten att erlægga överförmyndararvoden. Riktigast vore dock, att denna förmån kunde inskränkas till att gälla den del av en omyndigs tillgångar, för vilken bouppteckningsavgift erlagts. En sådan begränsning kunde emellertid av praktiska skäl svårligen åstadkommas. Kammaren föresloge alltså att lagrummet ändrades därhän, att befrielse från skyldighet att erlægga överförmyndararvode endast skulle gälla beträffande underåriga, vilka såsom delägare i stärbhus erlagt bouppteckningsavgift i Stockholm.

Magistraten har på av förmyndarkammaren anförda skäl biträtt kammarens förslag rörande överförmyndarväsendets framtida anordnande och inrättande av ett överförmyndarkansli.

Stadsfullmäktige hava enhälligt anslutit sig till förslaget, varjämte stadsfullmäktige förklarar sig godkänna ett av stadskollegiet avgivet utlåtande av innebörd, att staden icke hade något att erinra emot att kostnaderna för den föreslagna organisationen av överförmyndariet i Stockholm i likhet med övriga kostnader för magistraten och rådhusrätten, i den mån de förutsatta inkomsterna, däribland överförmyndararvodena, icke förslå, komme att drabba staden.

Jämväl *överståthållarämbetet* har biträtt förslaget.

*Departement-
chefen.*

Efter ikraftträdandet av den nya förmynderskapslagstiftningen har förmyndarkammarens uppgift blivit en annan än tidigare. Under det att kammaren förut haft att förvalta i kammaren deponerade värdehandlingar eller insatta kontanta medel, fungerar kammaren numera huvudsakligen såsom överförmyndare. I föreliggande ärende hava till förmån för förmyndarkammarens fortsatta tillvaro såsom överförmyndare jämväl efter avvecklingstiden anförts tungt välgående skäl. Den organisation, om vars fortbestånd är fråga, har anpassats efter de särskilda förhållanden i avseende å förmynderskapskontrollen som föreligga inom Stockholms stad. Förmynderskapens mångfald i huvudstaden och de stora förmögenhetsvärden, som där ligga under förmyndareförvaltning,

betinga en kontrollapparat av väsentligt vidlyftigare omfattning än annorstädes. De frågor som ankomma på överförmyndarens avgörande bliva ofta av mera svårbedömlig art i en storstad med dess mera komplicerade affärsförhållanden än i mindre samhällen. Kraven på överförmyndarens erfarenhet och omdömesgillhet måste med särskild styrka göras gällande för huvudstaden. Det har väckt betänkligheter att splittra kontrollverksamheten så som skulle ske, där-est denna fördelades på ett stort antal överförmyndare, vilka merendels komme att inneha befattningen endast som bisyssla. En viss koncentration av denna verksamhet är erforderlig jämväl för vinnande av enhetlighet i praxis. Anordningen medger även tillfälle till kollegial behandling av viktigare ärenden, varjämte den omedelbara kontakten mellan rådhusrätten och överförmyndarna gör en eljest tidsödande skriftväxling överflödig. Genom stadsfullmäktiges beslut har också kostnadsfrågan ordnats på ett tillfredsställande sätt. På grund av vad jag nu anfört anser jag mig kunna ansluta mig till det väckta förslaget rörande ordnandet av överförmyndarväsendet i Stockholm.

Emellertid erfordras för förslagets genomförande, att 13 § i omförmälda promulgationslag, som enligt sin nuvarande lydelse förutsätter att förmyndarkammarens verksamhet såsom överförmyndare endast skall fortfara under avvecklingstiden, i vissa delar erhåller ändrad avfattning. Sålunda bör utslutning ske dels i andra stycket av orden 'intill dess Konungen annorlunda förordnar' och dels i fjärde stycket av orden 'under avvecklingstiden'.

Vad därefter angår den särskilda frågan om arvode till förmyndarkammaren skall enligt nuvarande lydelsen av 13 § tredje stycket promulgationslagen under tiden för avvecklingen av kammarens medelsförvaltning överförmyndararvode utgå till kammaren, så vitt fråga är om förmynderskap för omyndigförklarad eller om sådant förmynderskap för underårig eller godmanskap, som ställts under Stockholms rådhusrätts tillsyn i samband med inregistrering av bouppteckning för vilken bouppteckningsavgift ej utgått, eller om förmynderskap för underårig eller godmanskap vara tillsynen från annan domstol överflyttats till rådhusrätten. Huvudgrunden för dessa regler har varit, att befrielse från skyldighet att erlägga arvode borde inträda, i den mån bouppteckningsavgift betalats vid inregistrering av bouppteckning för dödsbo ur vilket den omyndige erhållit egendom. Då man av tekniska skäl icke kan taga hänsyn till varje särskilt egendomsförvärv utan måste behandla varje förmynderskap eller godmanskap såsom en enhet, har arvodesplikten fastställts med hänsyn till den större eller mindre sannolikheten av att de omyndiga eller under god man ställda erhållit egendom från dödsbo som erlagt bouppteckningsavgift. Härvid har avgörande vikt tillagts de förhållanden som föranlett förmynderskapets eller godmanskapets inskrivning, och omständigheter som inträffat tidigare eller senare hava ansetts icke böra medföra annan behandling i arvodeshänseende. Sedan exempelvis inskrivning av ett förmynderskap för omyndigförklarad föranletts av omyndighetsförklaringen, skall arvodesplikt föreligga oavsett om händelsevis den omyndigförklarade tidigare eller senare erhållit egendom från dödsbo som

betalat bouppteckningsavgift. Och om förmynderskap för underårig inskripts vid rådhusrätten därför att det vid inregistrering av bouppteckning efter adlig person, där således bouppteckningsavgift ej erlagts, befunnits att den underåriga erhållit egendom efter den döde, skall arvode i framtiden betalas, även om den underåriga sedermera bekommer egendom från annat dödsbo för vilken dylik avgift betalats.

Förmyndarkammarens anmärkning, att arvode rätteligen borde erläggas i flera fall än de i lagtexten uppräknade, kan icke fränkännas berättigande. Särskilt avser anmärkningen det fall att förmynderskap för underårig inskripts på grund av att den underåriga erhållit en gåva. Vidare må erinras om att, sedan numera bouppteckningsavgifter icke längre uttagas, de fall där befrielse från arvodesplikt gäller med tiden bliva allt färre och färre. På grund av dessa orsaker synes en omredigering av ifrågavarande stadgande böra företagas på det sätt, att arvodesplikten fastslås såsom huvudregel men undantag göres för de fall där befrielse från arvode fortfarande bör gälla med hänsyn till att bouppteckningsavgift en gång erlagts.

Med avseende å angivandet av undantagsfallen synes anledning icke föreligga att nu göra ändring i själva grunderna för de nuvarande bestämmelserna, och avfattningen läser därför böra så nära som möjligt ansluta sig till den nuvarande lydelsen. Därför föreslås att arvode skall utgå utom beträffande sådant förmynderskap för underårig eller godmanskap, som ställts under Stockholms rådstuvurätts tillsyn i samband med inregistrering av bouppteckning för vilken bouppteckningsavgift utgått. Gäller det ett förmynderskap eller godmanskap varå denna beteckning ej är tillämplig, föreligger arvodesplikt. Har sålunda vederbörande efter inskrivningen fått egendom från dödsbo för vilket bouppteckningsavgift erlagts, är detta utan betydelse för frågan om arvodesplikten. Vad särskilt godmanskapen angår, torde av den föreslagna bestämmelsen framgå att befrielse från arvode endast kan gälla vid godmanskap som stå i samband med boutredning, särskilt godmanskap för frånvarande eller okända arvingar. Beträffande godmanskap för sjuk person enligt 11 kap. 3 § förmynderskapslagen föreligger alltid arvodesplikt. Att i fråga om sådana godmanskap där gode mannen endast tjänstgör såsom vikarie för förmyndaren samma regler skola följas som gälla för själva förmynderskapet torde ligga i sakens natur.

Lagändringarna beträffande arvodet till förmyndarkammaren torde böra föranleda vissa övergångsbestämmelser. De nya bestämmelserna synas böra träda i kraft den 1 juli 1933, men äldre bestämmelser lära böra gälla i fråga om arvodesplikten, till den del fråga är om arvode för en före ikraftträdandet avslutad redovisningsperiod, även om redovisningsräkningarna och därmed arvodet skulle inkomma först efter ikraftträdandet.

I enlighet med vad jag nu anfört har jag låtit inom justitiedepartementet utarbета ett förslag till *lag om ändrad lydelse av 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321) angående införande av lagen om förmynderskap*, av den lydelse bi-

laga¹ till detta protokoll utvisar; och hemställer jag, att för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag måtte inhämtas genom utdrag av protokollet.»

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Gösta Tidelius.

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 6 februari 1933.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden ALEXANDERSON,
EKLUND,
regeringsrådet ASCHAN,
justitierådet GREFBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 27 januari 1933, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321) angående införande av lagen om förmynderskap.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av kanslirådet jur. d:r Israel Myrberg.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott den 10 februari 1933.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS,
MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anmäler lagrådets den 6 februari 1933 avgivna utlåtande över det den 27 januari 1933 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321) angående införande av lagen om förmynderskap.*

Föredraganden hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.